Департамент культури і туризму, національностей та релігій Чернігівської обласної державної адміністрації

КЗ „Чернігівська обласна бібліотека для дітей”
Чернігівської обласної ради

Новий рік: традиції святкування

(Дайджест-матеріал)

Чернігів – 2020

УДК 028.3:398.332.42
Н 73

Новий рік: традиції святкування: дайджест-матеріал / КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»; комп. верстка , набір та оформ. О. Дорохова. – Чернігів, 2020. – 32с.

Комп'ютерну верстку, набір та оформлення
підготувала: **О. Дорохова**
Редактори: **Г. Вечерська, Н. Шеша**
Відповідальна за випуск: **Т. Клюй**

Зам. № 11
© КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей», 2020 р.

Новий рік веселе і дивовижне свято, що відзначається по всьому світу. У кожній країні, у кожній родині діти й дорослі готуються до свята, чекаючи нових радісних подій, барвистих подарунків, дивних чудес і виконання заповітних бажань. Мабуть, немає більше таких свят, які б протягом багатьох століть об'єднували радісним святкуванням все населення планети, незалежно від відстаней, кольору шкіри і віросповідання.

Традиція зустрічати Новий Рік виникла в давні часи. Зазвичай початок року прив'язувався до якої- небудь важливої події, що відбувалася раз на рік і означала початок нового річного циклу.

Уперше Новий рік стали святкували мешканці Месопотамії, де він був історично задокументований у третьому тисячолітті до нашої ери. Там свято відзначали в день сонячного весняного рівнодення. Месопотамці вірили, що в цей день настає нове життя і вся природа прокидається від зимового сну. У Месопотамії Новий рік святкували наприкінці березня, у цю ніч влаштовували маскаради і карнавали. Святкування тривало протягом 12 днів. Пізніше традицію святкування Нового року підхопили жителі стародавньої Греції і Єгипту. пізніше свято стали відзначати римляни.

Новий рік – одне із державних свят в **Україні**, яке є найдавнішим і найпопулярнішим календарним святом. ***Відзначається Новий рік 1січня кожного року, святкується в ніч з 31 грудня на 1 січня за григоріанським календарем.*** Але українці святкували Новий рік першого січня не завжди. Історія новорічного свята в Україні досить непроста, пов'язана з неодноразовими змінами часу святкування – весна, осінь, зима, що відбулися протягом багатьох століть.

Звичаї святкування зустрічі Нового року в Україні

Для наших давніх предків, повністю залежних від природи, Новий Рік наступав разом із загальним пробудженням природи після зимового сну. У березні сходив сніг, наступав новий річний цикл обробки землі. Цей час наші пращури і вважали початком нового року. На превеликий жаль, немає надійних відомостей про те, як народ Київської Русі за часів язичництва святкував зустріч Нового Року. Є припущення, що часом святкування було весняне рівнодення, яке припадає на кінець березня.

Цю гіпотезу підтверджує язичницький стародавній звичай влаштовувати тризну – обід на честь покійних родичів. Тризна супроводжувалася піснями про звільнення, тобто смерті, зими і народження нового року, як нового сонячного життя. Під час святкування спалювалося опудало з соломи, що уособлювало зв'язок природи з людиною. Нині в Україні

теж проводять таку тризну навесні, але пов'язують її зі святкуванням Великодня.

Є й інші підтвердження того, що прихід нового року святкувався в березні. Про це говорять і назви місяців, які вживаються й досі в багатьох слов'янських і романських мовах. У давньоримському літочисленні рік ділився на десять місяців, а свої назви багато місяців отримали від свого порядку проходження в річному циклі. Вересень перекладається як сьомий, жовтень – восьмий, листопад і грудень, відповідно, – дев'ятий і десятий. Березень був першим у цьому десятимісячному році.

Пізніше давньоримський цар Помпілій ввів у календар два додаткові місяці, які він назвав січень і лютий, встановивши дванадцятимісячний річний цикл. Назви два нових місяців отримали на честь римських богів Януса та Феба. Під час царювання Юлія Цезаря було встановлено новий календар, який майже збігається з сучасним. У цьому календарі першим місяцем став вважатися січень, можливо, тому, що бог Янус, ім'ям якого був названий перший місяць року, був дволиким – однією особою він дивився в минуле, а іншим у майбутнє. Перше число січня було визнано початком Нового Року.

У той же самий час у Стародавньому Римі зародилася традиція святкової зустрічі Нового Року. Римляни стали вважати початок року початком всього нового. У найперший день року починали важливі справи. Цього дня люди

святкували, вітали своїх рідних і знайомих, дарували подарунки. Подарунки були різними, від позолочених фруктів і овочів до дуже цінних подарунків. Згодом звичай святково відзначати прихід Нового Року поширився на всю західну Європу.

1 березня в Київській Русі

Після затвердження на Русі християнства, був введений ***Юліанський календар.*** За християнськими настановами Новий Рік в той час на Русі стали офіційно зустрічати першого березня, в «день створення світу». До нашого часу цей день дійшов як день Євдокії – преподобної християнської мучениці, який відзначається за новим календарем 14 березня. У народі день Євдокії продовжують вважати початком весни і року. До нього приурочені народні традиції та прикмети. У цей день спостерігають за байбаком, він повинен прокинутися після зимового сну, вийти з нори і кілька разів свиснути. Якщо не повернеться в нору, то чекали на тепло, а якщо повернеться і продовжить спати, то ще довго бути холоду. Чекали цього

дня і прильоту ластівок, їх завжди вважали провісниками весни і тепла. Цей день святкувався не пишними святами і веселощами, а створенням умов для досягнення достатку і гарного врожаю в наступному році. Вважається, що на Євдокію можна вже сіяти капусту на розсаду, а в садах обрізати фруктові дерева, щоб вони краще плодоносили.

1 вересня у XV столітті

Наступна зміна дати Нового Року відбулася в XV столітті, коли на Русі був встановлений церквою православний греко-візантійський обряд. Як церковний, так і світський Новий Рік стали відзначати першого вересня. Цю дату для святкування Нового Року проголосила візантійська церква, спираючись на рішення Нікійського собору. Візантійські церковники обґрунтовували цю дату важливою подією в житті Христа. Пройшовши хрещення і випробування в пустелі, Христос почав свою першу проповідь під час свята жнив, проведеного іудеями з першого до восьмого вересня.

Новий рік, що починався першого вересня, а за новим стилем чотирнадцятого, на Русі відзначався як день Симеона Стовпника і супроводжувався народними святкуваннями. У цей день починалися осінні роботи, ткачі з цього дня ткали килими, столяри, ковалі, стельмахи теж розпочинали свою роботу. На городах з Симеона починали викопувати картоплю. Козаки на «Семена» влаштовували пострижчини хлопців і садили їх уперше на коня. У той час частина

українських земель відносилася до Великого князівства Литовського, а пізніше до Речі Посполитої. Українці, які проживали на цих територіях, святкували Новий Рік першого січня, як і вся західна Європа.

Після того, як Григорій XIII – папа римський ввів у вживання новий календар, який був названий за його іменем григоріанським, західні країни стали поступово перебудовуватися на «новий стиль» і святкувати Новий Рік першого січня за нововстановленим ***григоріанським календарем.*** Православна церква визнавала неточність у юліанському календарі, але переходити на новий, григоріанський стиль відмовилася. І зараз православні свята і релігійні події відзначаються за старим стилем, а так як у церков інших країн дотримуються нового стилю, то православна Пасха в деякі роки збігається з іудейської або випереджає її, що не дозволяють «Апостольські правила».

1 січня після 1700 року

Київська Русь почала зустрічати Новий Рік першого січня, починаючи з 1700 року. Молодий російський цар Петро I здійснив наприкінці сімнадцятого століття подорож до європейських країн, де перейняв чимало корисного для

своєї держави. Серед іншого, він увів числення нового часу «від різдва Христового» і встановив святкування Нового Року першого січня. Але в Російській імперії

продовжував діяти юліанський календар, тому на всій її території час святкування зустрічі Нового Року продовжував не збігатися по днях із західноєвропейськими країнами.

Збереглися відомості, що згадують про урочистий парад в Москві, на Красній площі, який проводився в перший день нового 1700. У ті часи цар Петро любив веселі свята, тому Новий Рік святкувався всім народом. Петро І своїм указом велів встановлювати ялинки, забавляти дітей, вітати всіх добрими побажаннями. Ялинки повинні були прикрашатися біля будинків багатих людей і на великих вулицях, а люди бідніші вішали ялинові гілки над воротами.

Опівночі повинні були гриміти салюти з рушниць або невеликих гармат, а по великих вулицях з першого по 7 січня ночами запалювали багаття з соломи і дров, від яких летіли іскри, як від бенгальських вогнів.

Цар сам з'являвся на святковій Червоній площі, тримаючи палаючий факел, і розпочинав новорічне свято, влаштовуючи салют на честь настання Нового Року. Звичай прикрашати ялинку або інше дерево існував і раніше, хоча й не був таким поширеним, як після указу Петра І. Люди прикрашали до Нового Року ялинку фруктами та солодощами, сподіваючись задобрити злі сили, щоб вони не проникали в будинки і не творили лихих справ. Із ялинами на Русі був

пов'язаний старий звичай, майже забутий: на Водохреща люди клали ялинові гілки з двох сторін ополонки, а після освячення забирали їх і вкладали під дахом свого будинку, щоб захистити будівлю від пожеж, граду та інших природних лих. Численні народні повір'я і звичаї, пов'язані з прикрасою ялинок, поступово забуваються і втрачають свою актуальність, але традиція зустрічати Новий Рік поруч з ошатною ялинкою залишається популярною і поширюється навіть на теплі країни, де ялинки не ростуть, і такого звичаю раніше не було.

Юліанський календар використовувався в нашій країні до двадцятого сторіччя. Із 1918 року на українських землях був встановлений григоріанський календар, в результаті чого наші дати стали збігатися з європейськими. Зараз ми святкуємо Новий Рік одночасно не тільки з Європою, а й з усіма країнами світу. Православна церква не прийняла переведення часу на новий стиль, а продовжує відзначати церковні події і свята, в тому числі і Новий Рік, опираючись на юліанський календар.

Так як українці святкували прихід Нового Року з дотриманням релігійних обрядів і народних гулянь, приурочених до православного Нового Року, то вони продовжували щорічні святкування за старим стилем. В Україні зустрічали і зустрічають кожен Новий Рік чотирнадцятого січня, що відповідає першому січня за православним юліанським календарем. Під час цього свята

український народ дотримується старовинних звичаїв та прикмет, які створювалися століттями і набули вигляду веселих, насичених піснями, частуваннями, подарунками і барвистим вбранням народних гулянь. Нині це свято називають Старим Новим Роком. Першого січня сучасні українці святкують прихід світського Нового Року, який радісно зустрічається разом з усіма народами світу і відзначається салютами і загальними веселощами. Але не забувається і православний Новий Рік, що входить у число найбільших народних свят, коли дотримуються старовинних українських традицій новорічного свята. Святкування початку Нового Року, що відзначається за старим стилем, включає релігійні та міфічні звичаї наших предків, які мають глибоке символічне та культурне значення.

Що за свято таке - Старий Новий рік?

Старий Новий рік виник під час переходу з юліанського календаря на григоріанський, різниця між якими зараз становить 13 днів. Новий рік за старим стилем настає в ніч з 13 на 14 січня.

Старий Новий рік зустрічають в Україні, у всіх колишніх республіках Радянського Союзу, в Косово, Боснії і Герцеговині, Чорногорії. У Македонії Старий Новий рік прийнято зустрічати на вулиці - сусіди виносять і накривають столи і разом відзначають прихід Нового року за старим стилем. У Швейцарії старий Новий рік називають "Старий день святого Сильвестра". А в Сербії його називають

Сербським Новим роком. В Японії старий Новий рік - це Ріссюн, свято початку весни.

Як святкують Новий рік у різних країнах світу:

Новий рік – одне з найочікуваніших свят року, це свято є інтернаціональним. У нашій країні прийнято наряджати вічнозелене дерево, накривати святковий стіл і ходити один до одного в гості. А як святкують початок Нового року в інших країнах?

Китай

У китайців - два нових роки. Перший припадає на ***1 січня*** і святкується дуже скромно. Другий, так званий "китайський Новий рік", називається Святом Весни і відзначається ***в період між 21 січня і 21 лютого***, тоді коли місяць завершує свій повний цикл, і настає молодик. Урочистості у Китаї тривають 15 днів і закінчуються Святом ліхтарів. У заходах беруть участь і дорослі, і діти. Із самого ранку люди прибирають у будинку, оскільки вважають, що чистота - не місце для злих духів. На вулицях у цей час рябить в очах від яскравих святкових вогнів.

Увечері китайці збираються в тісному сімейному колі на вечерю, де дарують здебільшого не подарунки, а червоні конвертики з грошима. Навіть дітям і колегам прийнято

дарувати такі презенти. Коли стемніє, китайці виходять на вулицю, щоб запускати святкові феєрверки. Жителі цієї країни вірять у легенду про страшне чудовисько Нянь, яке приходило під Новий рік, щоб з'їсти у людей всю худобу, припаси і зерно, а іноді і дітей. Одного разу люди побачили, що Нянь злякався дитини, одягненої в червоний одяг. І відтоді цього дня прийнято одягати червоне святкове вбрання та розвішувати біля своїх осель червоні ліхтарики, щоб відлякати звіра.

Фінляндія

Новий рік у Фінляндії – особливе свято. За традицією, він вступає в свої права в країні у ніч ***з 31 грудня на 1 січня***. Фінляндія вважається справжнісінькою батьківщиною Діда Мороза. Щоправда, тут його називають Йоулупуккі й живе він у Лапландії. Опівночі фіни виходять на вулицю й масово запускають феєрверки. Потім вдома ворожать на майбутній рік, зазвичай це роблять на воску та олові. В одному із міст Фінляндії — Кемі проходить щорічний льодовий фестиваль. Поблизу міста розташований і сніжно-крижаний замок розміром 20 тисяч квадратних метрів — гордість усієї країни.

Саме від фінів пішла традиція ворожіння на воску. Речовина розплавляється і кидається в холодну воду. По "картинці", що утворилася, люди судять про майбутнє своє і своїх родичів.

У Фінляндії, як і в багатьох інших країнах, новорічне торжество характеризується величною трапезою.

Починаючи з 27 грудня у всіх крамницях Фінляндії починають діяти новорічні знижки. Завдяки цьому, люди можуть порадувати своїх рідних дорогими і бажаними подарунками. Відзначати свято прийнято в колі друзів у ресторані. Такий підхід не створює клопотів, пов'язаних із приготуванням святкової вечері.

Індія

Індія - одна з найбільш багатонаціональних держав, кожен народ там сповідує свою релігію, дотримується своїх традицій і звичаїв, тому в різних частинах країни Новий рік має різні назви і відзначається в різний час, залежно від календаря. У ніч на ***1 січня*** Новий рік відзначають за введеним англійцями григоріанським календарем.

Також відзначають свято і ***наприкінці жовтня або початку листопада***. В Індії його називають Дівалі, або Фестиваль Вогнів. У цей день на вулицях індійських міст всі будинки, статуї богів і тварин прикрашені яскравими квітами, вогнями, ліхтариками та запаленими свічками. Також цього дня прийнято дарувати всім цікаві подарунки. Гостинці для малечі кладуть на особливу, призначену для цього тацю, а потім підводять дітей до неї із закритими очима. Увечері,

коли стемніє, люди виходять на вулицю, щоб запускати святкові феєрверки та петарди.

Японія

В Японії Новий рік - одне з найпопулярніших свят розпочинається ***1 січня***, а новорічні свята відзначаються зазвичай ***з 29 грудня по 3 січня.***

У країні існує традиція збиратися всім разом і грати в ігри: ханецукі, настільна гра з фішками сугороку, УТА-Гарут та інші. На вулицях святково багатолюдно. Крамниці наповнені новорічними сувенірами: Хама (стріли, що відганяють від будинку злих духів), кумаде (бамбукові граблі на зразок ведмежої лапи), такарабуне (кораблики з рисом для удачі).

Як правило, японським дітям, як і в Китаї, дарують не гостинці, а гроші, покладені в спеціальні конвертики – потібукуро.

Греція

1 січня в Греції не тільки Новий рік, а й День пам'яті Святого Василя, покровителя малозабезпечених. Основна страва святкового столу - василопіта - пиріг із візерунками з тіста, ягід і горіхів. Усередині запікається монетка на щастя - кому дістанеться шматочок пирога з монеткою, той буде найщасливішим у новому році. За переказами, саме так святий Василь роздавав біднякам своє майно.

Грецькі діти чекають під Новий рік подарунки від святого Василя, а не від Санта-Клауса чи діда Мороза. Діти

залишають на ніч черевики біля каміна, щоб уранці знайти в них приємні сюрпризи.

Франція

До 755 року початком року вважали 25 грудня, потім його перенесли на 1 березня. У XII столітті початок року приурочили до Великодня, а з 1564 року за указом короля Карла IX початок року було призначено на ***1 січня.***

У Франції до дітей приходить дідок Пер Ноель у шубі, червоному ковпаку і дерев'яних черевиках. Пересувається він на ослику. Діти вірять, що Пер Ноель забирається в димохід і кладе їм гостинці у спеціально приготовлене для цього взуття перед каміном.

Дорослі в цей день танцюють у червоних капелюхах, веселяться, жартують, обсипають один одного конфетті.

Італія

Період новорічних свят в Італії розпочинається ***католицьким Різдвом (25 грудня) і закінчується Водохрещею (6 січня).***

Напередодні свята дітлахи підвішують панчохи біля каміна, вони сподіваються отримати багато смачних і чудових гостинців. Тільки дарує їх добра і лагідна фея на ім'я Бефана. Діти вірять, що вона прилітає на мітлі вночі, відкриває всі двері в будинку особливим золотим ключиком і наповнює їхні панчохи всілякими подарунками. Бефана любить слухняних і

вихованих діточок. Той, хто цілий рік лише пустував, отримає в нагороду чорний вуглик і жменьку попелу.

Італійці опівночі викидають із дому старі і непотрібні речі, позбавляючись, таким чином, від проблем старого року. Італійці вірять, що нові предмети, придбані натомість викинутих, принесуть їм успіх і щастя. Тут, як і в багатьох інших країнах, напередодні свята люди дарують один одному подарунки. На столі цього дня у кожній родині обов'язково повинні бути сочевиця, горіхи і виноград. Для того, щоб удача супроводжувала у всіх справах цілий рік, потрібно обов'язково їх з'їсти.

Англія

В Англії Новий рік довго відзначався 25 березня, в День Благовіщення, і тільки з 1752 року першим днем Нового Року визнали ***1 січня***.

У свято Нового Року будинки прикрашаються не тільки ялинками, але і гілочками омели. Їх розвішують посюду, навіть на лампи і люстри. Вінком із омели прикрашають вхідні двері. Вважається, що ця рослина приносить у дім щастя і оберігає його мешканців від хвороб.

Уся країна святкує Новий рік, влаштовуючи різні дитячі вистави за мотивами старих англійських казок. У різних містах туристи і городяни можуть взяти участь у прекрасній карнавальній ході на чолі з Лордом заворушень і багатьма іншими казковими героями.

Популярний звичай англійців – обмін різдвяними листівками і вперше він з'явився саме в Англії. У цій країні, як ніде, витримана справжня атмосфера радості від отримання довгоочікуваного подарунка або красивих слів на листівці. Є ще одна традиція під назвою "Впустити новий рік": рівно опівночі господарі будинку відкривають задні двері, щоб вийшов старий рік і відчиняють передні двері для того, щоб впустити довгоочікуваний новий рік.

Німеччина

Настання Нового року в Німеччині святкують ***з 31 грудня на 1 січня***.

Перед Новим роком німці бажають «Guten Rutsch!» — скорочення від вислову «Einen Guten Rutsch ins neue Jahr!», що дослівно означає «хорошого входження в Новий рік». У Німеччині, як і в багатьох інших країнах, останні 10 секунд року, що минає, відраховують вголос. Потім обіймаються і бажають один одному «Щасливого Нового року!». Після цього запалюють бенгальські вогні або запускають в нічне небо феєрверки. У новорічну ніч шампанське п’ють у всьому світі, але тільки німці мають для Нового року свій особливий тост: «Prosit Neujahr!». Слово «prosit» походить з латинської мови й означає «за ваше здоров’я!»

Шотландія

У Шотландії ніч ***з 31 жовтня на 1 листопада*** вважається початком нового року. Самайн — стародавнє кельтське свято на честь закінчення збору врожаю і початку

нового року. Коли було прийнято християнство, Самайн став Днем всіх святих, а попередня ніч — Хелловін. Вогонь, свічки і багаття — обов’язковий атрибут свята. Між вогнищем проганяють худобу, а через вогонь стрибають люди. Це стародавній ритуал очищення вогнем. У кельтських народів, у Шотландії, Ірландії й на острові Мен ніч з 31 жовтня на 1 листопада і нині вважається початком нового року.

Ірландія

В Ірландії новорічне свято вважається не тільки сімейним. Напередодні Нового Року двері будинків відкриваються навстіж, до оселі може увійти кожен бажаючий і приєднатися до торжества. Гостя обов'язково посадять на найпочесніше місце, поставлять перед ним найкращі ласощі та будуть промовляти тости за «Мир у всьому світі!».

У новорічному святі Ірландії спостерігається більше релігії, ніж символічного свята. У цей час на вікна ставлять невеликі свічки, щоб Марія і Йосип знайшли для себе тимчасовий притулок. Для кожного члена ірландської сім'ї випікається спеціальне частування – seed cake. Ще є прекрасна традиція робити три різні пудинги: один на Новий рік, другий на Різдво, третій - на Водохрещу.

В Ірландії існує один незвичайий новорічний обряд: щоб вигнати з дому нечисть, по стінах і дверях стукають буханцем хліба. Ірландці вірять, що цей ритуал захищає сім'ю від злих духів, а також обіцяє достаток і благополуччя на весь наступний рік.

Після багатого частування ірландці вирушають гуляти на вулицю, за півгодини до півночі вони збираються на центральній площі міста біля великої ялинки, де починаються справжні веселощі з піснями, танцями, жартами.

США

У США новорічне свято традиційно святкується з меншим розмахом, аніж Різдво. Новий рік відзначається ***1 січня.***

Жителі США готуються до Нового року і Різдва одночасно, починаючи з кінця листопада, після Дня подяки. У Нью-Йорку на Рокфеллер-плаза встановлюють величезну ялинку, там проходить основне новорічне гуляння. Святкування розпочинається 31 грудня. За традицією до опівночі всі проводжають старий рік і зустрічають новий. А після дзвону курантів у повітря злітають феєрверки, пробки шампанського, повсюди лунають сирени та автомобільні гудки. Люди обіймаються і цілуються, бажаючи щастя. До обов’язкових атрибутів новорічного свята в Сполучених Штатах слід віднести старця, який символізує минулий рік, і немовляти, яке уособлює новий рік. У деяких великих містах першого січня проходять паради. Самий веселий і численний —

новорічний парад на нью-йоркській площі Таймс-Сквер, де збираються тисячі жителів міста.

Ізраїль

В Ізраїлі 1 січня теж працюють, якщо це, звісно, не субота - священний день для іудеїв. Святкують свій Новий рік ізраїльтяни восени - коли на небі з'явиться молодий місяць у місяць тишрей за єврейським календарем ***(вересень або жовтень).*** Називається це свято Рош Ха-Шана, яке відзначають 2 дні, саме тоді прийнято вітати один одного побажаннями бути вписаними у «Книгу життя». У період святкування належить їсти яблука з медом, щоб наступний рік був солодким. Під час служби обов'язково сурмлять у ріг — шофар, що символізує виклик на Божественний суд і закликає до покаяння. Вважається, що саме на Рош ха-Шана був створений перший чоловік Адам і сталося вигнання з раю.

Куба

Настання Нового року на Кубі святкують ***1 січня***. Кубинці прикрашають хвойне дерево араукарію або навіть просто пальму. Замість шампанського люди п'ють ром, розбавляючи його соком апельсина, лікером і додаючи лід. На Кубі існує цікава традиція напередодні святкування наповнювати водою всі відра, глечики в будинку. Опівночі цю воду виливають з вікон, таким чином люди захищають свій будинок від негараздів і нещасть. Доки годинник не встиг пробити 12, кожен має обов'язково встигнути з'їсти дванадцять виноградин і загадати бажання. Тоді можна бути впевненим, що весь рік будуть супроводжувати удача, мир та

процвітання. Свій Дід Мороз тут теж є. Тільки він не один. Їх на Кубі цілих три: Вальтасар, Гаспар і Мельхіор.

Австралія

Австралійці відзначають свято одними з перших на планеті. Святкування тут, як правило, проходить під відкритим небом. Пляжні вечірки, гучні пісні, веселі танці, фантастичні феєрверки, музичні фестивалі за участю світових зірок: усе це можна побачити в Мельбурні та Сіднеї напередодні Нового року. Санта Клаус в червоному ковпаку і штанях на дошці для серфінгу на пляжі. Побачити таке можна тільки в Австралії.

Іран

В Ірані новорічні урочистості тривають цілий тиждень. На Новий рік тут заведено дарувати один одному яйця, що пов'язано з однією стародавньою легендою. Колись у день весняного рівнодення міфічний цар персів Джемшид влаштував щось на зразок феєрверку і обдарував усіх курячими яйцями, які символізували зародження життя.

Країна має власний календар. Наприклад, зараз у цій країні 1395 рік. Іранський календар, або Сонячна хиджра, — астрономічний сонячний календар, який був розроблений за участю Омар Хайяма і з тих пір кілька разів уточнювався. Новий рік в Ірані святкують у перший день весни, що відповідає ***21 березня григоріанського календаря***. Свято Нового року в Ірані іменується Навруз (або Норуз), а перший весняний місяць — Фавардін.

Глава сім'ї в Ірані на Новий рік дарує домочадцям новий одяг. На святкові столи неодмінно ставляють часник, оцет, проросле зерно, сік молодих колосків, тарілку з зеленим листям, а іноді й келихи з живими рибками. Хороша прикмета — перебити старий глиняний посуд.

Таїланд

Новий рік у Таїланді зустрічають двічі: ***1 січня і за буддійським місячним календарем - у квітні.*** За традицією, жителі королівства увечері 31 грудня відвідують буддійські храми, а рано вранці 1 січня здійснюють обряд дарування та пожертви. Однак улюбленим в народі святом є тайський Новий рік, або фестиваль Сонгкран, який відзначається 13-15 квітня. Слово "сонгкран" прийшло у тайську з санскриту і означає "обертання Землі навколо Сонця".

Символіка свята:

Походження символів Нового року також бере початок з давніх часів, коли люди вважали, що ялинка на святкуванні Нового року відлякує злі сили. У деяких країнах дітям дарують подарунки на Новий рік, однак здебільшого подарунки дарує Святий Миколай на Різдво або в день Святого Миколая. Святий має різні назви у різних культурах: у Нідерландах його називають Синтія Клаас, в США й Англії — Санта-Клаус, в Іспанії — тато Ноель, у Румунії — Мош Джаріле.

Зовнішній вигляд і характер цього персонажу формували протягом століть, і кожен народ додавав до образу свої національні особливості.

На Русі Діда Мороза нерідко називали Дід Тріскун, який малює морозні візерунки на вікнах. У народних казках його часто називають Морозом Івановичем. Стародавні міфи описують його як суворого, але справедливого казкового персонажа, який одягає озера і річки в лід, а землю – в білосніжне покривало, пізніше у казках Дід Мороз стає добрішим. Його змальовують із довгою білою огрядною бородою, у довгому синьому або блакитному халаті, підбитим білим хутром, з червоним атласним поясом. Дід Мороз приходить вітати малечу з великим мішком, доверху набитим різними подарунками, а онучка Снігуронька зі світлою косою у блакитній шубці всюди супроводжує його. На відміну від нього, європейський Санта Клаус з'являється один з подарунками, у багатьох країнах він приїжджає на санях, запряжених північними оленями.

Сучасна європейська традиція класти подарунки під ялинку народилася в Англії в 1841 році, коли королева Вікторія з чоловіком встановили в палаці ялинку, прикрашену цукерками і сувенірами для дітей. Оскільки подарунків було забагато, щоб вішати на гілки, то їх загорнули в яскраві обгортки і поклали під святкове дерево.

Цікаві факти про Новий рік:

1. Перші документальні відомості про традиції наряджати ялинку відносяться до початку XVII століття. Як стверджують історики, перші прикрашені в честь Різдва дерева з'явилися в Ельзасі (тоді це була частина Німеччини, нині – Франція). Для зрубаних ялин, сосен і буків святковими прикрасами служили троянди з кольорового паперу, яблука, печиво, шматочки цукру і мішура.

2. Перша скляна ялинкова кулька була зроблена в Тюрінгії (Саксонія) в XVI столітті. Промислове масове виробництво ялинкових іграшок почалося тільки в середині XIX століття також в Саксонії. Майстри-склодуви видували іграшки, а їхні помічники вирізали з картону дзвіночки, сердечка, фігурки птахів і звірів, кулі, шишки, горіхи, які потім розфарбовували яскравими фарбами.

3. Електричною гірляндою з різнокольорових лампочок вперше була прикрашена ялинка американського Білого дому в 1895-му році.

4. У 1843 році в Лондоні була надрукована перша новорічна листівка – так з'явилася традиція обмінюватися вітальними листівками на Новий рік.

5. Новий Рік ескімоси відзначають тоді, коли випадає перший сніг.

6. У південних країнах зовсім інші новорічні персонажі, адже вони не знають, що таке холод, сніг і мороз. Так, головний новорічний персонаж Камбоджі – Дід Спека.

7. Цікавий факт: виявляється, найпопулярніший у світі чоловічий карнавальний костюм – біла двійка зі стразами, вишивкою і ременем – костюм співака Елвіса Преслі. Далі за лідерство борються костюми персонажів "Трьох мушкетерів" і "Зоряних війн", трохи відстають Робін Гуд, Супермен і Бетмен.

8. Традиція залишати подарунки під новорічною ялинкою з'явилася ще у 18 столітті і збереглася донині.

Новорічні досягнення з Книги рекордів Гіннеса

Найбільший у світі сніговик

У 1999 році американці створили гігантського сніговика. Висота велета за замірами спеціальної контрольної групи експертів склала 34 метри 6 сантиметрів. Руки сніжному монстру замінювали триметрові ялинки. Простояв сніговик лишень кілька днів, після чого розтанув під променями сонця.

Найдовший у світі снігопад

Не тільки люди, а й природа прагне залишити слід в історії у вигляді снігового рекорду. Так у 1932 році в Канаді пішов сніг і не зупинявся ні на секунду протягом дев'яти діб. Одноповерхові будинки були засипані аж під самий дах. З-під заметів стирчали тільки труби вугільних печей, кіптява яких «перефарбовувала» сніжинки в сірий колір.

Найбільше прикрашена у світі ялина

Охочі потрапити до списку рекордсменів американці примудрилися навісити на ялину 580 кілограмів мішури та іграшок. За шаром прикрас і гірлянд не було видно навіть самої ялинки, настільки густо їх розвішали.

Найбільший у світі гурт Санта Клаусів

У 1996 році під Новий рік вулицями Буенос-Айреса пройшовся натовп із 2 456 чоловіків і жінок, одягнених у костюми Дідів Морозів. Вони вітали всіх жителів міста з прийдешнім святом і розважали народ. Щоправда, подарунків Клауси і Морози не роздавали.

Найбільший у світі гурт Снігуроньок

Снігуроньки, на відміну від Санта Клаусів, вибрали місцем свого найбільшого скупчення Відень, а трапилося це 1984 року. Тоді вулицями міста стрункими рядами пройшли 3

016 Снігуроньок. Після закінчення ходи кожна учасниця отримала звання почесної громадянки Відня.

Найдовший лист Дідові Морозу: написали 2000 школярів

Дев'ять днів понад 2000 румунських школярів у віці від 8 до 14 років писали Санта-Клаусу колективний лист бажань. У результаті послання вийшло 413,8см завдовжки і стало найдовшим в історії.

Акцію організувала румунська поштова служба в 2008 році і акцентувала увагу на збереженні дерев та їх раціональному використанні. Кожна дитина починала своє звернення до Дідуся Мороза з прохання подбати про навколишнє середовище і зберегти ліси.

Найдорожча ялинка в світі: прикрашена перлами і золотом

Скільки на вашу думку, може коштувати ялинка разом із прикрасами? 5000 тисяч, 10000, 100000? Та ні, 11 мільйонів доларів! Саме скільки коштувала установка й оформлення новорічної ялинки в холі готелю в Абу-Дабі в 2010 році. Зелена красуня була прикрашена кульками з золота, дорогоцінних каменів і перлів, а також браслетами, годинниками та низками намиста.

Найстаріший лист Санті пролежав у димоході 80 років

Якось Джон Бірн у 1992 році возився з опаленням у своєму нещодавно купленому будинку в Дубліні і знайшов у

каміні різдвяний лист, написаний десятирічною Ханною Ховард у далекому 1911 році.

Те, що лист зберігся, пояснюється дуже просто: в той час цегляна конструкція камінів складалася з двох полиць по обидві його сторони. На одній з них і була виявлена незвичайна знахідка.

Дівчинка попросила у Санти ляльку, пару рукавичок, водонепроникний плащ з капюшоном і різні види цукерок. Коли лист знайшовся, син Ханни розповів, що в дорослому віці її любов до ірисок переросла в професію: Ханна стала кондитером. А значить, бажання маленької дівчинки здійснилися. Так що не бійтеся мріяти, адже все загадане неодмінно має збутися – для цього й існують новорічні свята!

Корисні Інтернет-ресурси

Адреси та резиденції: куди писати листи Діду Морозу та Миколаю: http://bug.org.ua/news/adresy-ta-rezydentsiji-rozkazaly-kudy-pysaty-lysty-didu-morozu-ta-mykolayu-202854/

Діди Морози різних країн світу:
https://infomisto.com/uk/lviv/idei/vsi/didy-morozy-riznyh-krain-svitu
https://solodkydarunky.com.ua/yak-nazivayut-dida-moroza/
https://pustunchik.ua/ua/holidays/new-year/didy-morozy
http://ped-kopilka.com.ua/raznoe/novyi-god-i-rozhdestvo/kak-nazyvayut-deda-moroza-v-raznyh-stranah.html

Дитячі новорічні фільми для сімейного перегляду:
https://mini-rivne.com/novorichni_simejni-filmu/

11 новорічних мультиків від українських аніматорів:
https://womo.ua/zimova-kazka-11-novorichnih-multikiv-vid-ukrayinskih-animatoriv/
Новорічні пісні для дітей:
https://maximum.fm/novorichni-pisni-dlya-ditej-najkrashchi-dityachi-kompoziciyi-na-novij-rik_n170577
https://pustunchik.ua/ua/holidays/new-year/novorichni-pisni
https://dityinfo.com/dozvillya/pidbirka-dityachih-novorichnih-pisen.html
Як зробити новорічні іграшки своїми руками:
https://rivne.babyservice.ua/staty/yak_zrobiti_novorichni_igrashki_svoyimi_rukami.html
https://klyovamama.com/uk/novorichni-igrashki-na-yalinku-svoyimi-rukami/
http://tvoemisto.tv/news/10_materialiv_dlya_stvorennya_nezvychnyh_novorichnyh_prykras_svoimy_rukamy_67684.html
https://relax.1kr.ua/publication-208.html

Новий рік: традиції святкування

(Дайджест-матеріал)

Комп’ютерну верстку, набір та оформлення
підготувала: О. Дорохова
Редактори: Г. Вечерська, Н. Шеша
Відповідальна за випуск: Т. Клюй

КЗ «Чернігівська обласна бібліотека для дітей»
14032, м.Чернігів, вул. Рокоссовського, 22-А

Тел.95-19-45, 95-18-62
http://ostrovskogo.com.ua
mail:ostrovskogo@online.ua